

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економіки та економічної кібернетики

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню магістра

(бакалавра, магістра)

студента Родіна Ростислава Олександровича

(ПІБ)

академічної групи 051м-22-1

(шифр)

спеціальності 051 - «Економіка»

(код і назва спеціальності)

спеціалізації «Економічна кібернетика»

за освітньо-професійною програмою «Економіка»

(офіційна назва)

на тему "Парадигма циркулярної економіки як основа розвитку
Дніпропетровського регіону"

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституцій ною	
кваліфікаційної роботи	Чуріканова О.Ю.			
розділів:				
Аналітичний	Чуріканова О.Ю.			
Спеціальний	Чуріканова О.Ю.			
Інформаційний	Чуріканова О.Ю.			
Охорона праці	Чуріканова О.Ю.			

Рецензент				
-----------	--	--	--	--

Нормоконтролер				
----------------	--	--	--	--

Дніпро-2023

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
економіки та економічної кібернетики
(повна назва)Чуриканова О.Ю.

_____ (підпис)

(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню _____ магістра _____
(бакалавра, магістра)студенту Родіну Ростиславу Олександровичу академічної групи 051м-22-1
ФЕФ

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 051 Економіка _____

спеціалізації Економічна кібернетика _____

за освітньо-професійною програмою «Економіка» _____

на тему "Парадигма циркулярної економіки як основа розвитку
Дніпропетровського регіону"затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 06.11.2023
р. №1353-с

Розділ	Зміст виконання	Термін виконання
1	Визначення об'єкта та предмета дослідження	20.01.2023 – 30.03.2023
2	Досвід впровадження циркулярної економіки в інших регіонах, аналіз кращих практик та прикладів успішної реалізації	04.04.2023 – 20.04.2023
3	Аналіз економічної ситуації, виявлення основних економічних проблем та викликів	21.04.2023 – 25.05.2023
4	Ідентифікація ключових галузей для циркулярної економіки, визначення сфер, де циркулярна економіка може мати найбільший вплив	28.05.2023 – 15.06.2023

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Чуриканова О.Ю.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання: 20.01.2023 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 15.06.2023 р.

Прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

_____ (прізвище, ініціали)

Родін Р.О.

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 75 с., 3 рис., 3 табл., 3 додатки, 34 джерела.

Об'єкт дослідження – комерційна діяльність ІТ-компанії «Poster».

Мета дипломної роботи – дослідити складові циркулярної економіки, визначити її складові та розробити можливі практичні рекомендації щодо переходу господарства на циркулярний шлях на прикладі Дніпропетровського регіону.

Метод дослідження. Для дослідження даної предметної області використовувалися аналітичні методи, методи економіко-математичного моделювання та програмування у MS Excel.

У вступі подано стан проблеми, визначена мета й конкретизоване завдання дипломного проекту.

У першому розділі розглянуто основні поняття та принципи циркулярної економіки, визначено поняття, сучасні переваги та виклики, інструменти та методи впровадження.

У другому розділі подані стратегії та рекомендації для подальшого розвитку, огляд економічного стану та проблем регіону, наведено приклади успішних проектів та ініціатив в галузі циркулярної економіки.

У третьому розділі роботи запропонована кореляційно-регресійна модель соціального, виробничого та інформаційного клімату Дніпропетровської області, впровадження циркулярних моделей у виробництві та оцінка впровадження циркулярної економіки в регіоні.

Практичне значення роботи полягає у раціональному виборі переходу господарств на шлях циркулярної економіки.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ, ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА, ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, РЕГІОН

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ	
1.1 Основні поняття та принципи циркулярної економіки.....	6
1.2 Історія та розвиток концепції циркулярної економіки.....	8
1.3 Переваги та виклики циркулярної економіки.....	13
1.4 Інструменти та методи впровадження циркулярної економіки.....	15
1.5 Циркулярна економіка як стратегічний підхід для регіонального розвитку.....	22
РОЗДІЛ 2: АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ РЕГІОНІ	
2.1 Огляд економічного стану та проблем регіону.....	25
2.2 Аналіз потенціалу для впровадження циркулярної економіки в регіоні....	37
2.3 Приклади успішних проектів та ініціатив в галузі циркулярної економіки в Дніпропетровському регіоні.....	42
2.4 Стратегії та рекомендації щодо подальшого розвитку циркулярної економіки в регіоні.....	46
2.5 Перспективи та виклики для розвитку циркулярної економіки в Дніпропетровському регіоні.....	48
РОЗДІЛ 3: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ РЕГІОНІ	
3.1 Впровадження циркулярних моделей у виробництві.....	52
3.2 Кореляційно-регресійний аналіз соціального, виробничого та інноваційного клімату Дніпропетровської області.....	54
3.3 Вимірювання та оцінка впровадження циркулярної економіки в регіоні..	63
3.4 Узагальнення результатів та рекомендації для подальшої практики.....	66
ЗАКЛЮЧЕННЯ.....	67
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

За всю свою історію розвитку людство рухалось за принципом американських гойдалок: від моментів злетів цивілізацій до моментів падіння, воєн, голоду, розрухи. Економіка теж розвивалася за принципом лінійності або синусоїди: від моментів економічного розквіту, посилення виробництва, покращення якості життя до моментів економічних криз, дефолтів, брекзитів та занепаду економічного потенціалу.

Інший принцип розвитку економіки – лінійний: знаходимо ресурси, кошти, робочу силу, матеріально-технічне устаткування, інвестиція у створення продукту чи надання послуги. Далі – створення самого продукту та його продаж, а далі – кінцеві споживачі товару позбавляються його відходів, викидаючи їх у зовнішнє середовище, забруднюючи екологію, знижуючи якість води, повітря, ґрунту. Як наслідок – те, що могло бути вторинно перероблене та використане, стає непотрібним, токсичним. Надлишкове накопичення таких «забруднювачів» знижує якість життя на планеті, призводить до скорочення чисельності видів живих організмів на Землі та зниження тривалості життя людей.

З такого логічного ланцюжка подій видно, що лінійна економіка прямує у кінцеву стадію свого розвитку – занепад. Тож настав час змінити парадигму економічного розвитку, а саме – прийняти нову економічну модель. На сьогодні існує така модель – циркулярна економіка, тобто економіка замкнутого циклу виробництв. При цьому кінцеві залишки використання продукції остаточними споживачами перероблюються і стає можливим їх багатократне використання із мінімальним негативним навантаженням на оточуюче середовище. Ризик потрапляння забруднюючих речовин знижується у десятки сотні разів у порівнянні із вектором лінійної економіки. Тож проблеми переходу розвитку господарства із лінійного шляху на циркулярний стає нагальною глобальною проблемою.

Мета курсової роботи – дослідити складові циркулярної економіки, визначити її складові та розробити можливі практичні рекомендації щодо переходу господарства на циркулярний шлях на прикладі Дніпропетровського регіону.

Для реалізації мети поставлені наступні завдання:

- 1) Розглянути наукові публікації з питань циркулярної економіки та розробити на їх основі детальний літературний огляд.
- 2) Визначити складові моделі циркулярної економіки та проаналізувати шляхи їх реалізації на прикладі Дніпропетровського регіону.
- 3) Проаналізувати етапи покрокової реалізації принципів циркулярної економіки на прикладі конкретних об'єктів господарювання.
- 4) Розробити та запропонувати практичні рекомендації щодо переходу господарств Дніпропетровщини на шлях циркулярної економіки.

Об'єкт дослідження – існуючі моделі та діючі принципи циркулярної економіки, їх шляхи реалізації та прогнозовані наслідки.

Предмет дослідження – шляхи імплементації принципів циркулярної економіки в господарське життя на прикладі Дніпропетровського регіону, а також аналіз основних етапів переходу господарства на циркулярний тип розвитку за принципами 3R (Reduce – Зменшити, Reuse – повторно використати та Recycle – повторно переробити) та 10R (комплексний 10-крокові складові циркулярної економіки).

Щоб жити та розвиватися хоча б за принципом 3R, недостатньо просто перейти на більш екологічно чисті види енергетики чи зменшити шкідливість виробництв. Необхідна повна і комплексна програма змін людства, починаючи зі змін свого світогляду та мислення як кожного окремого індивіда, так і зміна суспільних цінностей, перегляд існуючих економічних систем та їх комплексна перебудова, генерування нових програм розвитку економіки країн – і не тільки світових лідерів, а й особливо, економічно відстаючих країн. Тож прийнята Стратегія сталого розвитку має бути детально перепрацьована.